

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Landsbyggsavdelningen
Mirja Hjers
Funktionschef
010-22455 14
070 620 5514
mirja.hjers@lansstyrelsen.se

Remissvar Slutbetän-
kande Konkurrens-
kraftsutredningen
2015-06-17

Diarienummer
11090-2015

Sida
1(8)

Näringslivsdepartementet

103 33 Stockholm

Slutbetänkande Konkurrenskraftsutredningen

Attraktiv, innovativ och hållbar, - strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring

Remissvar Konkurrenskraftsutredningen

Utgångspunkten och avgränsningarna är att föreslå åtgärder för att stärka den svenska primärproduktionen. Syftet är att varaktigt stärka konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdsektorn, för en ökad och hållbar produktivitet med hänsyn till ett förändrat klimat, hårdare internationell konkurrens, strävan mot ökad marknadsanpassning av det kommersiella jordbruket och i övrigt ändrade förutsättningar.

Några sammanfattande tankar

Som det konstateras i utredningen har Sverige goda förutsättningar för en hållbar jordbruks- och trädgårdproduktion. Trots de goda förutsättningarna har trenden varit negativ. Förutsättningarna för en positiv utveckling och för ett trendbrott måste ha sin utgångspunkt i flera områden.

1. Sverige behöver fråga sig om vi ska konkurrera på samma villkor som de andra länderna eller om Sverige ska bygga vidare på det unika som t ex god djurvälstånd, låg antibiotika användning, öppna landskap, miljötänk som konkurrensmedel. Utgångspunkten är mängden livsmedel vi producerar jämfört med andra länder. Var finns de stora producenterna? Är det dem vi jämför oss med eller ska jämföra oss med? Lyckas vi fokusera på och prioritera vår egen självförsörjningsgrad ger det ökad produktion vilket ger förutsättningar att använda ”konceptet” för att exportera vår unikit.

2. Skapa förutsättningar för en utbildningskedja från jord till bord. Det är svårt för jordbruksföretag, slakterier, livsmedelsindustri, restauranger att rekrytera. Branschen är inte attraktiv, men förutsättningarna finns – särskilt nu då det är mycket fokus på vår mat. *Genom opinionsbildning, anpassad och högkvalitativ utbildning, forskning och samarbete genom hela kedjan går det att nå attraktivitet.* Precis som Sverige varit och är duktiga inom industrin (SKF, VOLVO, Ericsson, H&M, Gnosjöområdet m fl) finns möjligheter att skapa samma förutsättningar inom gröna näringarna. Innovation och nytänkande!

Vad gäller fortbildning finns flera utmaningar. Det som bedrivs i *KomVux* regi prioriteras på kommunal nivå. Det medför att antagningen bromsas upp p g a att det är hemkommunens ekonomi som styr om t ex unga och nyanlända får söka och utbilda sig i annan kommun. Problemet är alltså att prioriteringen inte sker på regional eller nationell nivå, utan att *hemkommunen får ta hela ansvaret*.

Tittar man istället på kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet är trenden att kompetensutvecklingen läggs centralt hos Jordbruksverket. *Länsstyrelsen anser det är av största vikt att länen får medel från landsbygdsfonden för att bedriva kompetensutveckling och göra egna upphandlingar. Sverige är inte att ses som en region med ett och samma behov. Det skiftar starkt och behoven är olika. Länsstyrelsen anser att det finns en risk att pengarna inom programmet inte når de regioner och sökande där de skulle gjort störst nytta eftersom man missar de regionala behoven om medlen hålls centralt.*

En trend vi ser är att en stor del av kompetensutvecklingsbudgeten från landsbygdsprogrammet idag lagts centralt där *detaljerad kunskap saknas för att möta de regionala förhållandena och behoven samt kunskapen om aktörer mm.*

3. För att skapa attraktivitet måste också förutsättningarna för att vara företagare inom de gröna näringarna ges. Idag är investeringskostnaden en stor utmaning då den är hög för att starta upp som företagare. Man måste se över prisbilden för t ex byggandet. Frågan måste också ställas, är det rimligt att en optimal gård är en stor gård? Kan man här dra en parallell till industrin? Det finns små företag, medelstora företag och storföretag. *Kan det finnas en möjlighet i affärsutveckling av företagen med olika inriktningar i sin affärsidé?*

Myndigheters förenklingsarbete måste fortsätta liksom minskningen av handläggningstider, främst MKB-ärenden.

Strategi för värdeskapande och tillväxt

2.1 Varför strategi?

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

En utgångspunkt för strategin är att konstatera att Sverige inte är en region utan flera eftersom förutsättningarna för jordbruket ser olika ut i landet. Vi har slättbygd, skogs- och mellanbygd, fjällandskap vilket gör att företagandet och brukandet av jorden är olika. Det förutsätter att de förslag som föreslås anpassas till var i landet de gör mest nytta.

Att samverka mellan de olika intressenterna såsom politiken, näringen, FoU, kompetensutveckling, myndigheter etc sker är en förutsättning för att vända trenden till det positiva. För att få en hållbar kedja måste detta fungera.

2.2 Vision 2030

Länsstyrelsen delar bedömningen.

2.3 Strategi för värdeskapande och tillväxt

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Viktigt att de mål som konkretiseras är mätbara och realistiska samtidigt som de ger framtidstro.

Förutsättningar måste ges för att det ska gå att hålla en hög lönsamhet. Det sker både t ex genom att lantbrukaren ges kompetens att bli en duktig företagsledare men också via konsumenten ska ges kompetens om matens väg till bordet och konsekvenserna av de val vi som konsumenter gör. Till detta kommer givetvis mycket mer såsom FoU, attityder etc.

2.4 Metod och genomförande

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Näringslivet anges ha en viktig roll. Länsstyrelsen vill trycka på att det inte bara är inom gröna näringarnas näringsliv det finns mycket att hämta utan man behöver bredda sig och hämta kompetens, inspiration och input från näringslivet i stort.

2.5 Förutsättningar att uppfylla visionen

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

När man talar om digitalisering av jordbruket är FoU viktig för att komma framåt. Att involvera nytänkande och forskning, inte bara av dem som idag genomför forskning för de gröna näringarna, såsom tekniska universitet är viktigt.

3 Företagande

3.1 Strukturomvandling

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Frågan måste ställas om vi med strukturomvandling bara menar att det går mot större och större enheter? Är det nu vi också ska ställa oss frågan om det bara är med större enheter vi konkurrerar eller om det också är med andra förutsättningar såsom vår djurvälstånd, rena mat etc. Ska vi självklart jämföra vår produktion med andra länder i antal enbart?

Har vi andra värden som vi kan konkurrera med som gör att vi kan ta ett högre pris för kvalitet? Att ställs oss frågan – hur gör vi för att lyckas med affärsutvecklingen?

3.2 Företagande och inre effektivitet

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Det är viktigt att företagaren ges förutsättningar att driva sitt företag. En kommentar från lantbrukare är ofta att det är andra moment som gör att det är svårt att bedriva sitt lantbruk då de tar tid från företagandet. Därför är det

viktigt att identifiera dessa och se över vilka hinder som kan tas bort och avhjälpas.

3.3 Kapitalförsörjning och investeringar

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Lönsamhet är en förutsättning för att få investerare intresserade. Till detta är också ett villkor för företagande att investeringsvillkoren är rimliga. Idag medför också det enskilda ägandet en stor risk för individen. Att finna nya former för att driva och äga företagen inom näringen är nödvändig.

3.4 Riskhantering

Länsstyrelsen delar bedömningen.

3.5 Ägarbyte och delat ägande

Länsstyrelsen delar bedömningen.

3.6 Jordförvärvslagstiftningen

Länsstyrelsen delar bedömningen.

3.7 Arrendelagstiftningen

Länsstyrelsen delar bedömningen.

4 Regler och villkor

Generellt anser vi inte att det skett några regelförenklingar inom nya Landsbygdsprogrammet. Vid uppstart och stöd vid nya program är det viktigt att urvärdera föregående programperiod. Att efterfråga både hur de sökande företagen, Länsstyrelserna, Kompetensorganisationer såsom Hushållningssällskapen m fl upplevde reglerna och villkoren för de olika delarna. Länsstyrelsens uppfattning är att man ofta försvårar villkoren och regelverken utifrån en för hög ambitionsnivå. Är de regler och villkor vi sätter i Sverige verkligen de som EU efterfrågar?

4.1 Kostnader och villkor

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Kostnadsnivån för anställda är generellt högre i Sverige jämfört med andra EU länder. Det gäller inte bara inom jordbruket utan även inom transport, bygg etc. Det i sig kräver affärsutveckling utifrån de förutsättningarna.

4.2 Produktionsmedelsskatter

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Här behöver man också se på och utvärdera alternativ som inhemsk produktion av drivmedel såsom rapsdiesel etc. Att gynna detta minskar beroendet av fossila bränslen.

4.3 Djurskydd

1. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

En gemensam EU-lagstiftning med en acceptabel miniminivå och implementering i samtliga länder samt konsekvenser om implementering uteblir

är en förutsättning för att man inom unionen ska kunna konkurrera på samma villkor.

2. Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget.

Länsstyrelsen anser att en ökad målstyrning, minskad detaljeringsgrad och ökad flexibilitet ökar osäkerheten hos djurhållare och kontrollmyndigheter. Risken för olika bedömningar mellan länsstyrelser men också mellan kontrollanter inom samma länsstyrelse ökar. En lagstiftning med fokus på helheten och som är tydlig och förutsägbar för såväl djurhållare som kontrollmyndighet ökar rättssäkerheten. Om en översyn av djurskyddslagstiftningen ska göras bör den baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet och i samråd med bransch- och intresseorganisationer, vilket förespråkas i djurskyddsutredningen (SOU 2011:75), och innan de ekonomiska intressena vägs in.

3. Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ett vetenskapligt råd inrättas men vill trycka på vikten av att de vetenskapliga avvägningarna görs med hänsyn, i första hand, till djuret och den miljö det hålls i - innan de ekonomiska aspekterna vägs in. Länsstyrelsen menar att det är viktigt att det finns förutsättningar för lagstiftningen att hänga med och anpassa sig till ny forskning så att den inte släpar efter.

4. Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

En ökad rättssäkerhet genom fortsatt arbete med ökad samordning av djurskyddskontroller för att lika fall ska bedömas på samma sätt ställer sig Länsstyrelsen bakom. Länsstyrelsen ställer sig dock inte bakom en ökad målstyrning, vilket framgår av punkt 2 ovan.

5. Länsstyrelsen tillstyrker inte förslaget.

Länsstyrelsen menar att slopat krav på förprovning skulle öka osäkerheten hos djurhållarna ytterligare. Förprovning ses som ett sätt att i förväg få sin tänkta byggnation granskad för att undvika att bygga och investera i strid mot regelverket.

Förprovningen anses av näringen som en service och det ska vi inte minska på.

4.4 Växtskydd

1. Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget.

Om man gör en undersökning om hur handläggningen av ärenden bör förenklas anser Länsstyrelsen att vi ska involveras och att de behörighetsutbildningar som genomförs varje år finns med i processen för att få ett helhetsgrepp.

2. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

3. Länsstyrelsen delvis förslaget.

Att enbart rikta uppdraget till Kemikalieinspektionen medför en risk att frågan blir för ”enkelriktad”. Det finns stor erfarenhet och kompetens hos

Jordbruksverket och Länsstyrelserna som bl a ansvarar för och genomföra Behörighetsutbildningarna. Att inte ta med detta i sammanhanget medför att man tar bort helhetssynen.

4. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

5. Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

4.5 Tillståndsprovning av jordbruksverksamhet

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Att myndigheterna arbetar med ständiga förbättringar för att minska krångel, handläggningstider etc medför att lantbruket får enklare villkor. Det förutsätter också att det regelverk myndigheten har att utgå från tillåter det.

5 Marknadsförutsättningar

5.2 Livsmedelsindustrins konkurrenskraft

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

En förutsättning för att nå konkurrenskraft inom och utanför Sverige är att det finns ett helhetstänk i hela livsmedelskedjan. Idag talar man om kostnader inom varje bransch för sig, ska man nå effektivitet är det viktigt att identifiera hela kedjan och se var fallgroparna och kostnadstjuvarna finns.

När vi talar om konkurrens måste vi också få klart för oss vad vi menar med konkurrens. Är det exakt samma produktion vi ska konkurrera med eller ska vi identifiera de specialområden som Sverige har i sin unikit?

5.3 Export av livsmedel och jordbruksvaror

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslaget med kommentar:

Det är viktigt att Sverige exporterar sina varor och hittar sin nisch i livsmedelsvärlden. Dock är det lika viktigt att minska importen till förmån för att konsumenter, restauranger och offentliga kök köper av den inhemska produktionen.

4. Vid kompetensutvecklingsinsatser ställer vi oss frågande varför Landsbygdsprogrammet och inte andra parter föreslås vara finansiärer. Inga andra finns föreslagna och det bör vara rimligt att företagen själva i kedjan står för kompetensutveckling och också andra fonder så som Social- eller regionafonderna.

5.4 Marknadsmakt inom livsmedelskedjan

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Marknadsmakten består i att fånga upp nya trender inom livsmedelskedjan. Hur handlar konsumenten idag? Ändras det i framtiden? Vilka trender kan vi se?

Som tidigare också kommenterats är hela kedjan viktig för att skapa utrymme för alla delar i livsmedelskedjan. Förståelsen för att det är en sammanhållande process är avgörande för utvecklingen.

Att enbart föreslå Landsbygdsprogrammet som finansiär för att utveckla försäljningskanaler blir för smalt. Handeln t ex måste själva ha intresse av att utveckla och också ha egen finansiering för detta.

Hur ska man säkerställa Sverige klarar livsmedelsförsörjningen till medborgarna över hela landet?

5.5 Medvetna konsumenter

Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:
Bra fångat och beskrivet.

5.6 EU:s marknadsreglerande åtgärder

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6 Kunskap och innovation

6.1 Kunskaps- och innovationssystemet

6.1.1 Offentligt finansierad behovsdriven forskning

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.1.2 Branschens medverkan och beställarrollen

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.1.3 Samverkan

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.1.4 Institutssektorn med mera

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.1.5 OECD-utvärdering

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.2 Kunskapsområden för konkurrenskraft

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.3 Rådgivning

Länsstyrelsen delar bedömningen.

6.4 Kompetensförsörjning

1. Länsstyrelsen delar bedömningen.

2. Länsstyrelsen delar bedömningen.

3. Länsstyrelsen delar bedömningen.

4. Länsstyrelsen delar inte bedömningen

Kommentar:

Den lokala förankringen och kännedom om förutsättningarna i den egna regionen är väsentliga för att få ut mesta möjliga effekt av pengarna i Landsbygdsprogrammet. Under förutsättning att det finns en fungerande utbildning på alla nivåer inom det ordinarie skolsystemet, inklusive yrkes- högskolor, ser vi att det ger bättre resultat och kan fånga upp fler företag/företagare om resurserna inom Landsbygdsprogrammet administreras av länsstyrelserna på regional nivå.

Att programmen för kompetensutveckling och rådgivning ska vara långsiktiga håller vi med om. Vi delar också åsikten att det är viktigt med samverkan mellan olika aktörer.

Styrning om VAD som övergripande behöver uppnås är OK men inte att det centralt styrs HUR det ska uppnås – eftersom kunskapen saknas om de regionala förhållandena och dess utbud.

5. Länsstyrelsen delar bedömningen med kommentar:

Mycket viktigt också att det finns en förankring i branschen.

Utbildningar, oavsett nivå, behöver hållas uppdaterade så att utbildningen motsvarar de krav som näringen ställer och att de som deltar i utbildningen blir anställningsbara.

I remissvaret har Landsbygdsavdelningen med Utvecklingsfunktionen och Veterinär och Djurskydds enheten varit involverade.

Borås 2015-06-17

Peter Svensson
Landsbygdsdirektör

Mirja Hjers
Funktionschef